

Satunnaisia kohtaamisia kerta-avussa – etnografinen tutkimus vapaaehtoistyön arjesta

Valikko-seminaari 17.3.2020

Maarit Knuuttila

VAPARI
25v

JYVÄSKYLÄ

Tutkimuksen lähtökohdat

- Toteuttaja: Maarit Knuuttila ja Jyväskylän kaupungin vapaaehtoistoiminnan palvelut – Vapari
- Kesto: 6 kk
- Tavoite: vapaaehtoistoiminnan kehittäminen ja sitä kautta osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen kaupungin asukkaiden keskuudessa
- Etnografinen tutkimus: osallistuva havainnointi ja haastattelut (vapaaehtoiset, kerta-avun asiakkaat ja kotihoito)

Tutkimuksen kohteena

- Vapaaehtoinen
- Keikkailu
- Vaikutukset

Kerta-apu 2019

- Kerta-apu = asiointiapua, digiluotsausta, kodin pientä huoltoapua
- 80 vapaaehtoista
- Kaikista ikäryhmistä (yli 18v.) ja kaikista sukupuolista
- 294 keikkaa, pääasiassa terveydenhoitoon liittyviä käyntejä
- n. 150 asiakasta
- Maallikkotaidoin + koulutus, haastattelu, perehdytys
- Rooli; velvollisuudet, vastuut ja rajat

Kerta-avun luonteesta

- Asiakas, omainen, tuttava tai kotihoito tilaa keikan
- Viimeistään viikkoa ennen keikkaa
- Vapari ja Punaisen Ristin Jyväskylän osaston ystävänäilytys
- Toiminnanohjausjärjestelmän kautta tai puhelimitse
- Sitoudutaan yhteen keikkaan kerrallaan

Vapaaehtoinen kerta-avussa

- Mielenkiinto ihmisiä ja elämän erilaisuutta kohtaan
- Motivaatio: sisäinen (vakavamielinen harrastus), hyvän tekeminen, yhteiskuntavastuu, oma ikääntymiskuva (vapaaehtoistoiminnan varmistaminen), toiminnan tärkeys ja merkityksellisyys
- Kertakeikkailu sopiva muoto (elämäntilanne, sitoutuminen, suhteet asiakkaisiin)
- Vapaaehtoiseksi opitaan vapaaehtoistyössä

Keikalle

- Hyvä keikka on eri tahojen yhteistyötä
- Esivalmistelut tärkeitä
- Sovittelemisia: **rytmit** (vapaaehtoinen, asiakas, organisoija, kotihoito, sairaalat, virastot, taksit, omaiset ym. => rytmihäiriöitä)

Kohtaamisia

- Kotiin meneminen; eli kohtaamisen kulttuuriset taidot
- Erilaisuuden arvostaminen (omien arvojen puntarointi)
- Vuorovaikutus: kuunnellaan, keskustellaan, ollaan läsnä (hiljaisuudensietokyky)
- Rajojenvetämisen taito
- Keikan jälkeen: hyvää mieltä ja mielipahaakin, motivaatiotekijät

Hyvä vapaaehtoinen, asiakkaan näkökulma

- Ei jätä, vaan on rinnalla
- Iloinen ja sulautuva (huumori ja kemiat)
- Keskusteleva, muttei tuppautuva
- Asiakkaan tahtoa ja tietotaitoja kunnioittava (asiakas ensin)

Kerta-avun vaikutuksia

- **Konkreettiset asiat** saadaan hoidettua
- Vaikutuksia **keikkaa ennen ja sen jälkeen**; asiakkaalle rauhallinen ja hyvä mieli
- Pystytään auttamaan **kotihoitoa** sen kiireissä
- Sosiaalisen pääoman karttuminen: vapaaehtoistyö ja sen kautta saatu arvostus tuottavat **luottamusta**
- **Hyvän kiertäminen** yhteiskunnassa
- Osallisuus ja aktiivinen kansalaisuus; keino pitää **kaikki** halukkaat mukana yhteiskunnan kollektiivisissa rytmeissä.

Joko se tutkimus vaikuttaa?

- Tutkimuksen materiaalia on käytetty koulutuksessa.
- Soittoaikoja on muutettu.
- Yritetään saada vapaaehtoisia myös lyhyellä varoituksella.

Kulttuurisia ulottuvuuksia

- Onko suomalaisessa vapaaehtoistyössä alueellisia kulttuurieroja?
- Vapaaehtoiskuva tai -käsitys? urbaani eläkeläinen? Keittävä maatalousnainen? Sotien vapaaehtoiset?
- Miten perinne vaikuttaa vapaaehtoistyössä? – talkoohenki, osuuskunnat, yhtiöt?
- Tapakulttuurin merkitys kohtaamisissa?

VAPARI

25v

